

ВІДГУК

наукового керівника на дисертаційну роботу В.С. Севост'янова на тему
"Зміцнення потенціалу системи економічної безпеки підприємства",
яку подано на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 "Менеджмент"

В основу дослідження В.С. Севост'янова покладена концепція економічної безпеки підприємства як ключового елемента його стійкості в умовах невизначеності зовнішнього середовища, включаючи воєнні, техногенні, екологічні та інші загрози. Автор розглядає систему економічної безпеки як інтегровану структуру, що поєднує ресурси, компетенції та механізми реагування, а зміцнення її потенціалу – як стратегічний процес, спрямований на підвищення адаптивності та ефективності підприємства. Досвід сучасних підприємств, особливо в умовах кризових ситуацій, таких як воєнні дії в Україні, свідчить, що посилення потенціалу системи економічної безпеки сприяє мінімізації ризиків, оптимізації ресурсів та забезпеченню сталого розвитку.

Проте більш докладного дослідження потребують питання уточнення ключових понять, формування структури потенціалу, розробки моделей оцінювання та принципів зміцнення, комплексного аналізу загроз і підходів до їх нейтралізації на рівні підприємства, що може бути корисним для формування антикризових стратегій, підвищення конкурентоспроможності та ефективної взаємодії з державними органами, регіональними структурами та партнерами.

Тому тема дисертаційної роботи В.С. Севост'янова є актуальною і, водночас, з наукової точки зору перспективною. Її актуальність зумовлена тим, що зміцнення потенціалу системи економічної безпеки підприємства в умовах глобальних викликів, таких як кіберзагрози, економічна нестабільність та воєнні конфлікти, потребує створення відповідних теоретичних засад і методичного інструментарію, аналітичних напрацювань, що забезпечить проведення комплексного оцінювання потенціалу, виокремлення ключових напрямів зміцнення, визначення впливу зовнішніх загроз на підприємство, а від ефективності системи економічної безпеки залежить не лише виживання окремого підприємства, але й стабільність регіонів, держави та добробут суспільства в цілому.

У вирішенні поставленого у роботі завдання, за результатами проведених досліджень, В.С. Севост'яновим отримані наукові результати, серед яких особливу увагу слід зосередити на наступному.

Автор роботи дослідив поняття безпеки за її рівнями та родовими ознаками, описав зміст різних видів безпеки (воєнної, техногенної, епідеміологічної, продовольчої, паливно-енергетичної, екологічної, демографічної, кібербезпеки, соціальної та економічної), продемонстрував їх взаємозв'язок та застосування до об'єктів різних рівнів (від окремої людини до глобальної системи). Він охарактеризував об'єкти економічної безпеки, розкрив зміст економічної безпеки для кожного з них, показав зв'язок між економічною безпекою підприємства, міста, регіону та держави.

Розглянуто підходи до розуміння економічної безпеки підприємства, зміст системи економічної безпеки, запропоновано діяльнісний, суб'єктно-об'єктний, елементний та функціонально-компонентний підходи до її трактування. Графічно візуалізовано статус системи як надсистеми та підсистеми в управлінні підприємством, порівняно їх за критеріями. Запропоновано онтологічні (інтегрованість, варіативність, плюралістичність тощо) та необхідні (адаптивність, організаційна відособленість, компетентність тощо) властивості системи економічної безпеки підприємства з докладним описом кожної.

Досліджено поняття потенціалу в загальному розумінні та стосовно системи економічної безпеки, обґрунтовано його ресурсно-компетенціальну природу, сформовано структуру як поєднання матеріальних, фінансових, нематеріальних ресурсів та компетенцій з детальним складом кожного елемента. Визначено дії для формування та підтримки потенціалу. Запропоновано засади оцінювання потенціалу (особливості об'єкта, вимоги, користувачі, напрями використання, обмеження, інструменти). Розроблено модель оцінювання потенціалу в скалярній та кортежній формах, модель оцінювання впливу загроз з переліком загроз, оцінкою їх вагомості, показниками наявності та впливу, шкалами оцінювання.

Враховано галузеві особливості через вагові коефіцієнти для універсальності моделі. Проведено апробацію моделі на вітчизняних підприємствах різних галузей та регіонів, розраховано оцінки потенціалу, впливу загроз та достатності, візуалізовано результати, сформовано висновки.

Розроблено принципи засади зміцнення потенціалу (постулати, закономірності, принципи, типові помилки, організація команди, підтримка) з описом призначення та наслідків відсутності. Визначено компоненти організації команди (місце в структурі, ритмічність, компліментарність), ролі та завдання. Запропоновано підходи до зміцнення (компенсаторний, розвитку переваг, системний, антикризовий, хаотичний, опортуністичний) з описом змісту, антагонізмів, критеріїв, умов застосування, матрицею вибору залежно від рівня потенціалу та загроз, можливістю переходів. Розглянуто типи підприємств за Х. Фрізевінкелем з типовими загрозами та напрямками зміцнення. З урахуванням воєнних дій в Україні розроблено напрями зміцнення для реагування на пов'язані загрози.

Апробовано пропозиції на українських підприємствах, визначено сценарії та напрями зміцнення. Розроблено підхід до посилення можливостей підприємства (організаційна поведінка, комунікації, тренування, сценарії, резервування, диверсифікація) з сутністю, впливом, наслідками відсутності, взаємозв'язками, умовами втілення, перевагами та обмеженнями. Визначено пріоритетні компоненти для аналізованих підприємств.

Основна наукова новизна дослідження сконцентрована у розробленому автором комплексному методичному підході до зміцнення потенціалу системи економічної безпеки підприємства, який ґрунтується на уточненні ключових понять, формуванні структури потенціалу, моделі оцінювання з урахуванням загроз та галузевих особливостей, принципах, підходах та напрямках зміцнення, а також пропозиціях щодо посилення можливостей підприємства. Цей підхід уможливорює надання релевантної оцінки потенціалу, визначення сценаріїв

зміцнення, кластеризацію підприємств за типами та загрозами, що сприяє практичному впровадженню в умовах кризового середовища.

Отримані результати роботи В.С. Севост'янова доповідалися та отримали позитивні відгуки на науково-практичних конференціях різного рівня. Розробки повною мірою відображено у публікаціях у фахових наукових виданнях України та інших наукових виданнях, а також використано в діяльності вітчизняних підприємств різної галузевої приналежності.

Дисертація В.С. Севост'янова спрямована на вирішення важливого науково-практичного завдання, становить науковий внесок автора роботи до методичних засад та аналітичних напрацювань щодо зміцнення потенціалу системи економічної безпеки підприємства.

Результати, отримані у дисертаційній роботі, послідовність, логіка та стиль викладення матеріалу свідчать про обізнаність здобувача щодо питань, які досліджуються, здібності до проведення глибоких наукових досліджень. Дисертаційну роботу підготовлено у відповідності до попередньо розробленого плану щодо її виконання.

В цілому вважаю, що дисертація Севост'янова В.С. є завершеною науково-дослідницькою роботою, яка має наукову новизну, виконана в логічній послідовності, широко охоплює і глибоко опрацьовує поставлену проблему. Дисертаційна робота має всі кваліфікаційні ознаки та відповідає чинним вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертаційну роботу можна рекомендувати до подання до розгляду у спеціалізовану вчену раду по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 "Менеджмент".

Науковий керівник дисертаційної роботи,
доктор економічних наук, професор, професор
кафедри публічного управління, менеджменту
та маркетингу Східноукраїнського
національного університету імені Володимира
Даля Міністерства освіти і науки України



Є.І. Овчаренко

Підпис професора публічного управління,
менеджменту та маркетингу
доктора економічних наук, професора Овчаренка Є.І.
ЗАСВІДЧУЮ:
Начальник відділу кадрів



Ольга КУРТОВА